Lumina este esenţa oricărei fotografii

Tehnici de utilizare a luminii în natura. Pentru ca o imagine să existe, sunt trei elemente pe care un fotograf trebuie să le înţeleagă: lumina, compoziţia şi subiectul. Subiectul unei imagini este direct legat de scopul imaginii. Plasarea subiectului în cadru este critică pentru realizarea unei compoziţii reuşite. Dar lumina este cea care va face sau va desface o fotografie.
Fără lumină, o imagine nu ar putea fi înregistrată pe film. Iar "Fotografie" înseamnă în cele din urmă "a scrie cu lumina"... va puteţi imagina ceva mai sublim?...
Ceea ce am învăţat de-a lungul anilor este că la fiecare imagine se potriveşte o anumită lumină. Dacă lumina nu este bună, fotografia nu va fi reuşită. Un subiect excelent, cu o compoziţie bună, văzut într-o lumină plată, cenuşie şi plictisitoare, va duce negreşit la o imagine plată, cenuşie şi plictisitoare. Pe de altă parte, un subiect de zi cu zi, cu o compoziţie decentă, într-o lumină radiantă şi dramatică va duce la o imagine care se va regăsi în fişierul meu de reuşite.

Lumina din fata (in ochi). Este lumina pentru începători, când soarele luminează faţa subiectului peste umărul fotografului, oferind uniformitate. Vă amintiţi de zilele în care un unchi aşeza întreaga familie frumos în plin soare cu lumina în ochi? Şi toţi se strâmbau, deh, este greu să stai cu ochii deschişi, să zâmbeşti şi să dai bine în poză, cu lumina soarelui în ochi...
Umbrele sunt minime, din cauza luminii plate. În lumina aceasta este destul de uşor de lucrat, dar rezultatele nu vor fi prea bune. Nu există adâncime, texturile sunt ca şi inexistente, detaliile sunt şterse.
În fotografia de natură, lumina din faţă îşi are avantajele şi dezavantajele ei, dar pentru un fotograf de peisaj, este de cele mai multe ori un dezastru. Scena nu are nici o dimensiune, nu are dinamism, este ştearsă, ceea ce reprezintă defecte importante pentru dramatismul unei imagini.
Pe de altă parte, mulţi fotografi de animale sălbatice preferă lumina din fata. Deşi nu va produce cel mai impresionant efect, poate, în schimb, prezenta animalul la întreaga lui măreţie, cu toate detaliile. În toata perfecţiunea şi splendoarea lui.
Lumina din faţă poate fi un aliat în câteva alte circumstanţe: fiecare faţetă a subiectului este iluminată, în acest fel oferindu-se o cantitate maximă de informaţie. Spre exemplu, fotografii de arhitectură pot reda toate detaliile unei clădiri.
Lumina din faţă este o bună sursă de exerciţiu pentru fotografii începători. Să obţii expuneri corecte este destul de uşor, căci există puţine umbre sau zone luminate puternic, care să poată păcăli sistemul de măsurare al camerei. Această lumină este în general utilizabilă, dar nu este o idee bună să te bazezi numai pe ea.

Lumina din spate (contre-jour, "in lentila"). Aici intrăm deja în alte chestiuni... Cu lumina din spate se pot obţine rezultate cât se poate de dramatice. Forma se poate reda ca umbra sau înconjurată de o corolă luminoasă. Acest tip de lumină poate da rezultate excepţionale. Perfect, şi atunci de ce să nu utilizezi lumina din spate tot timpul? În principal, pentru că este greu de stăpânit. Trebuie să te descurci înconjurat de probleme de tip flare, expunere dificilă, contrast crescut...

Cea mai bună metodă de a trata lumina din spate este de a folosi un spotmetru. Dacă aparatul de fotografiat pe care îl foloseşti nu are aşa ceva, trebuie să te apropii şi să faci o citire a luminii în zona cea mai critică, pe care să o foloseşti mai apoi ca valoare a expunerii, cu sau fără corecţie, după cum doreşti să exprimi subiectul...
Ce banal! Ce simplu este! Unde sunt problemele majore de care spuneai? - veţi întreba. Mda, dar acum că ai expunerea corectă pentru subiect, fundalul este probabil complet şters... Subiectul tău arată perfect, dar din tot restul imaginii nu se vede nimic, totul este alb şi indescifrabil... dacă lucrezi pe negativ color, se poate realiza o printare cu mascare şi alte trucuri fotografice, iar ceva din detaliile din fundal pot fi recuperate. Dacă foloseşti dia, problema este mult mai distrugătoare, din cauza plajei de expunere mult mai redusă. Filmele dia acceptă o plajă de contrast mult mai mică. Greşelile de expunere costă şi, de obicei, nu pot fi recuperate.
Eh, dar nu trebuie să disperi. Există soluţii... Cel mai simplu este să te apropii de subiect, să elimini cât mai mult din fundal din imagine. Dacă poţi muta subiectul, pune-l într-o zona în care fundalul distrage cât mai puţin atenţia. De exemplu, fundalurile mai închise la culoare sau cele care pot fi scoase din focus merg destul de bine.
Pentru un rezultat mai "PRO" (-fesional), se poate folosi un reflector. În afară de efectul asupra subiectului, trebuie luat în calcul şi efectul asupra imaginii tale: oricine te vede cu reflectoarele, va zice: "e clar că ăsta este profesionist, jos căciula...". Reflectoarele (suprafeţe reflectorizante colorate în general în alb - pentru o lumina mai blândă, argintiu - pentru o lumina mai dură, sau auriu - pentru o lumină mai caldă) nu fac decât să redirecţioneze lumina soarelui (sau lumina principală) spre subiect. În acest fel simplu, cu mai multă lumină pe subiect, va fi mai uşor de echilibrat imaginea, păstrându-se în acelaşi timp dinamismul luminii din spate.
Flash-ul Fill-in poate de asemenea da o nuanţă profesională imaginii. În zilele noastre, când până şi aparatele "point-and-shoot" beneficiază de posibilitatea de fill-in, această modalitate este uşor de folosit şi dă rezultate foarte bune. Dar şi aici există ceva probleme. Lumina directă de la flash este destul de dură. Dar se poate utiliza un reflector de dimensiuni mai mici pentru flash... Indiferent de modificare, cu TTL vei avea lumina corectă necesara unei expuneri bune.
O alta problema: flare. Adică cerculeţele sau hexagoanele luminoase care apar pe imagine atunci când fotografiezi cu sursa de lumină în faţă (geometria flare-ului este dată de forma diafragmei). Plus pierderea contrastului în imagine. Uneori este interesant, dar nu prea des. Aşa că este o idee bună să blochezi lumina directă în lentilă, fie cu un parasolar, fie cu mâna, fie cu altceva.
Se poate fotografia mai orişice cu lumina din spate. Dar de un dramatism special sunt siluetele. Este simplu, măsoară lumina de pe fundal şi expune pentru valoarea obţinută.

Lumina laterala. Accentuează tridimensionalitatea subiectului: forma, textura, umbre, toate devin mai evidente. Apar culmi şi vai de lumină şi umbră. Adâncimea subiectului creşte prin alternarea acestor mici zone de contrast.
Dacă foloseşti soarele ca sursă principală de lumină laterală, trebuie să fotografiezi fie la apus, fie la răsărit. În studio, în schimb, este la latitudinea ta cum poziţionezi luminile şi subiectul.

Lumina laterală poate fi folosită pentru a separa un subiect de fundal. Acest truc poate face dintr-o imagine de duzină o fotografie câştigătoare.

Lumina blândă (soft). Este nondirecţională şi produce un efect de învăluire a subiectului. Nu există lumini şi umbre prea puternice, aşa că nu se pierd detalii. În exterior, această lumină caracterizează zilele luminoase, dar cu cer acoperit, sau zonele cu umbră uniformă. În interior, acelaşi efect poate fi obţinut cu ajutorul unei cutii de lumină, a unei umbrele, sau prin reflectarea luminii pe un tavan sau perete/panou alb.
Florile şi oamenii sunt două subiecte care sunt favorizate de lumina blândă. Umbrele urâte de sub nas şi ochi sunt ca şi inexistente. Pentru flori, toate detaliile pot fi redate cu rezultate excelente în lumina blândă din zilele noroase. În lumina soarelui, contrastul este de obicei prea mare ca să poată fi redat corect de peliculă, iar un flash ar da destul de multa lumină brutală.
In studio, pentru portrete, fotografii copiază condiţiile cu lumină blândă, care te ajută mult la expunere şi nu accentuează ridurile şi liniile.

Concluzie. În funcţie de subiect, trebuie învăţat cum să utilizezi lumina pentru a obţine rezultatele pe care le doreşti.
Şi mai ales, trebuie să poţi recunoaşte acele situaţii cu totul speciale, care oferă ceva extraordinar. Pentru mine, acestea vor fi întotdeauna asociate cu lumina portocalie reflectată de pereţii lui Navajo Canyon. Aproape că puteai atinge lumina...

Ovidiu Moise
Mai 2001